

Věc C-400/10 PPU

J. McB.

v.

L. E.

(žádost o rozhodnutí o předběžné otázce
podaná Supreme Court)

„Soudní spolupráce v občanských věcech – Věci manželské a věci rodičovské zodpovědnosti – Úmluva o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí přijatá dne 25. října 1980 v Haagu – Nařízení (ES) č. 2201/2003 – Děti, jejichž rodiče nejsou sezdáni – Právo otce péče o dítě – Výklad pojmu ‚právo péče o dítě‘ – Obecné zásady práva a Listiny základních práv Evropské unie“

Názor generálního advokáta M. N. Jääskinena přednesený dne 22. září 2010 I - 8969

Rozsudek Soudního dvora (třetího senátu) ze dne 5. října 2010 I - 8992

Shrnutí rozsudku

1. *Základní práva – Respektování soukromého a rodinného života*
(Charta základních práv Evropské unie, článek 7)
2. *Soudní spolupráce v občanských věcech – Příslušnost a uznávání a výkon rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti – Nařízení č. 2201/2003 – Právo péče o dítě*
(Charta základních práv Evropské unie, články 7 a 24; nařízení Rady č. 2201/2003, čl. 2 odst. 11)

1. Z článku 52 odst. 3 Listiny základních práv Evropské unie plyne, že pokud tato obsahuje práva odpovídající právům zaručeným Evropskou úmluvou o lidských právech, jsou smysl a rozsah těchto práv stejné jako ty, které jim příkládá uvedená úmluva. Toto ustanovení však nebrání tomu, aby právo Unie poskytovalo širší ochranu. Pokud jde o článek 7 téže Listiny, podle něhož má každý právo na respektování svého soukromého a rodinného života, obydlí a komunikace, je jeho znění totožné se zněním čl. 8 odst. 1 Úmluvy, s výjimkou toho, že používá výraz „korespondence“ místo výrazu „komunikace“. S ohledem na to je třeba konstatovat, že tento článek 7 obsahuje práva odpovídající právům zaručeným čl. 8 odst. 1 Úmluvy. Je tedy třeba dát článku 7 Listiny tentýž smysl a dosah, jako je dáván čl. 8 odst. 1 Úmluvy, jak je vykládán judikaturou Evropského soudu pro lidská práva.

(viz bod 53)

2. Nařízení č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 musí být vykládáno v tom smyslu, že nebrání tomu, aby právo

členského státu podřídilo přiznání práva péče o dítě otci dítěte nesezdanému s matkou dítěte tomu, aby otec získal rozhodnutí příslušného vnitrostátního soudu o přiznání takového práva, v jehož důsledku může být přemístění nebo zadržetí dítěte jeho matkou protiprávní ve smyslu čl. 2 odst. 11 uvedeného nařízení.

Nařízení č. 2201/2003 totiž nestanoví, kdo je osoba, která má mít právo péče, jež může způsobit protiprávnost přemístění dítěte ve smyslu čl. 2 odst. 11, ale odkazuje ohledně určení nositele práva péče na právo členského státu, v němž mělo dítě své obvyklé bydliště bezprostředně před přemístěním nebo zadržením. Podmínky, za kterých biologický otec nabývá právo péče o své dítě ve smyslu čl. 2 odst. 9 uvedeného nařízení tedy stanoví právo členského státu, přičemž může získání daného práva podmínit vydáním rozhodnutí příslušného vnitrostátního soudu o přiznání tohoto práva biologickému otci. Proto musí být nařízení č. 2201/2003 vykládáno v tom smyslu, že protiprávnost přemístění dítěte pro účely uplatnění uvedeného nařízení závisí výhradně na existenci práva péče, které bylo přiznáno

použitelným vnitrostátním právem a které bylo přemístěním porušeno.

Články 7 a 24 Listiny základních práv Evropské unie takovému výkladu nebrání.

I když pro účely uplatnění nařízení č. 2201/2003 k určení legality přemístění dítěte, které je matkou přemístěno do jiného členského státu, musí mít biologický otec dotyčného dítěte před přemístěním právo obrátit se na příslušný vnitrostátní soud a požádat o přiznání práva péče o své dítě, což je v takovém kontextu samotnou podstatou práva biologického otce na soukromý a rodinný život, platí naproti tomu, že skutečnost, že biologický otec není na rozdíl od matky automaticky nositelem práva péče o dítě ve smyslu článku 2 nařízení č. 2201/2003 se nedotýká podstaty jeho práva na soukromý a rodinný život, které je stanoveno v článku 7 Listiny základních práv Evropské unie, pokud je jeho právo domáhat se práva péče u vnitrostátního soudu zachováno.

Toto konstatování není zpochybněno skutečností, že v případě neexistence kroků včas podniknutých ze strany otce

a směřujících k získání práva péče se otec v případě přemístění dítěte matkou do jiného členského státu nemůže domoci navrácení dítěte do státu, kde bylo jeho předchozí obvyklé bydliště. Takové přemístění totiž představuje právoplatný výkon práva na svobodu pohybu, zakotveného v čl. 20 odst. 2 písm. a) SFEU a čl. 21 odst. 1 SFEU, a práva určit místo bydliště dítěte ze strany matky, která má právo péče o dítě, aniž by to zbavilo biologického otce možnosti výkonu jeho práva podat návrh s cílem získat následně právo péče o dané dítě nebo právo na styk s dítětem. Přiznání práva péče o dítě biologickému otci ve smyslu čl. 2 odst. 11 nařízení č. 2201/2003, bez ohledu na nepřiznání takového práva na základě vnitrostátního práva, by narazilo na požadavky právní jistoty, jakož i na nezbytnost chránit práva a svobody ostatních, v projednávané věci práva a svobody matky, ve smyslu čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie. Takovým řešením by se mimo jiné riskovalo porušení čl. 51 odst. 2 této Listiny.

Vzhledem k velké různorodosti vztahů mimo manželství a různorodosti vztahů rodičů a dětí, která z toho plyne, jež

má za následek různé způsoby uznávání rozsahu a rozdělení rodičovské zodpovědnosti v členských státech, musí být článek 24 Listiny základních práv Evropské unie ve spojení s článkem 7 uvedené Listiny vykládán v tom smyslu, že nebrání tomu, aby pro účely uplatnění nařízení č. 2201/2003 bylo právo péče o dítě přiznáno v zásadě výhradně matce a aby biologický otec měl právo péče o dítě pouze na základě soudního rozhodnutí. Takový požadavek totiž příslušnému vnitrostátnímu soudu umožňuje přijímat rozhodnutí o právu péče o dítě, jakož i o právu na styk s dítětem s ohledem

na všechny relevantní údaje, a zejména s ohledem na okolnosti narození dítěte, povahu vztahu mezi rodiči, povahu vztahu každého z rodičů k dítěti, jakož i na způsobilost každého z rodičů převzít péči o dítě. Zohlednění uvedených údajů má chránit nejvlastnější zájem dítěte v souladu s čl. 24 odst. 2 Listiny.

(viz body 43–44, 55, 57–59,
62–64 a výrok)